

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT LINDEN, NJ AND OTHER MAILING ADDRESSES

Ч.22 АПЛЕНТАУН Н.ДЖ. 22ГО ОКТЯБРЯ 1999, ALLENTOWN, NJ OCTOBER 22, 1999, VOL. LXXII, NO.22

АРГЕНТИНА.

В Аргентині проводять економічну програму по заміні старих авт на нови. Ціль той компанії ест в тим же зменшитися викиданя шкодливих газів в атмосферу.

Властителю, авт котри ест десят літ стари, або ищи старши, пропонувут компенсацію. Таке старе авто оцінюют в 4 тыс.песо

(4 тыс.доллярів). Шитки тоти здани стари авта идут под прес. До кінця того року власти планууют замінити до 70 тыс.старих авт. Додатковим заінтересуваням здавати стари авта ест гиж дозвіл властителю тих авт неоплачувати тикетів.

ФРАНКФУРТ-НА-МАЙНІ.

Як повідомила німецка погранична служба, котра виконуе функції дорожної милиції, на перегоні меже Кобленцем а Саарбрюккенем близко коло міта Конц стався випадок з двома тягаровими поїздами.

В результаті зіткнення двох тягарових поїздів, від удару з рейсів зійшло декілька вагонів. Машиніст одного з поїздів загинув на місці, а його помічник ест тяжко ранений, машиніст з другого поїзду вискочив з кобіни і таким чином спас собі життя. Всіх потерпілих госпіталізувано.

На місце катастрофи прибули служби ратункові і проводяться ратункови роботи.

АШАФФЕНБУРГ.

Правоохорони органи США провели широкомасштабну операцію против межинародовой банды наркоторговців. В місті Ашаффенбург било конфісковано 2,5 тони маріхуани.

То ест сама бівша партія наркотиків вартост того "товару" на чорному ринку 5,4 млн. доллярів.

ЛОС-АНДЖЕЛЕС.

В Лос-Анджелесі на 63-им року жытя помер от інфарту професиональний баскетболіст США Уілт Чемберлен. В свій час он був знаний, як відомий баскетболіст "Чикаго Хулс" Майкл Джордан. Он виступав за команду "Атланта Хокс".

АРГЕНТИНА.

Ледяний айсберг довжиною 70 кілометрів і ширинов 38 кілометрів дрейфуе уж сім літ, а тепер приблизився до берегів Аргентини на відстані 300 миль. Товщина айсбергу 350 метрів, над водов ест висотов 90 метрів. Айсберг ест загрозов для кораблів котри плывут коло мису Горн.

Основною загрозов не ест сам айсберг, а куски леду котри отламуются от него. Тоти куски ест моло шо замінни. З таким самим айсбергом в 1912 році зіткнувся "ТАЙТАНИК". Зараз тот ледяний айсберг плыве в Атлантику з скоростю 9 миль на ден. Танути он може роки, якщо он негвийде в тепли води.

КОСОВО.

В Приштине было забито співпрцівника ООН,котрий недавно прибув в Косово.

Загинувший болгарин был членом меженардовой бригады. По словах представників ООН в Приштине, тот человек встиг зареєструватися в готелю і вышол пройтися по місті, на вулиці Матері Терези на него напали албанці недовго говорили з ним и застрелили

НЯНЬО І СЫН ВАНЬО

Было то за Франц Юзефа
В селі Регетіові
Але докладні не повім
Може то в Тиліові.
Быв газда великий богач
Мав сто моргів поля

Але жив гірше од друкых
Така його доля.
Ходив в полатаній чузі
А гуня пірвана
Зато сына хотів дати
Вывчіти на пана
Гварит няньо вчій ся Ваню
Не ход юж з вівцями
Як скінчиш школу то будеш
Жыти з паничами
Вчів ся Ваньо в місті Львові
Такоже в Перемышли
Вчів ся Ваньо платив няньо
Шкільны роки зышли
Выріс Ваньо і був вчений
Так як мало быти
Лем му іщи позостало
Войско одслужыти
В Перемышли ся дослужыв
Рангы капітана
І як саржа стругав собі
Великого пана
Завіділи йому люде
А тішывся няньо
І подумав одвідіти
Як жыє мій Ваньо
Взяв мериндю стару чугу
І керпці з латами
Повандрував в Перемышель

Горами верхами
А як пришов до касарні
Сына одвідіти
Ди ту служыт мій сын Ваньо
Хочу го відіти.
А син Ваньо сой попиват
З другима саржами
Вздрів юж няня на улици
В чузі з тороками
Застыдався Ваньо няня
Втюк до бюра своего
Днес ем хворый гварит варті
Не пушай никого
Пришов няньо перед двері
Став варты просити
Ци могла бы го на хвілю
До сына пустити
Пан капитан юж вас відів
І не хоче знати
Так мі повів же вас не зна
Казав одогнати
Та най же го грім покаре
І сила нечиста
Кед ся мене так одрікат
Як Юда од Христа
Пішов старый з плачом домів
Горами верхами
Чом я не дав Ванікови
Ходити з вівцями
То був мене мав за няня
Быв бы мій сын Ваньо
Ходив бы сой з баранами
Не ганьбив ся няня.

Миколай Буряк - с. Смеречне

(Тот верш написаний на підставі правдивого видаріння)

Село Липовець и його история

Написал Андрей Кирпан

Продовження з газети "КР" №21.

По долгой бесіді он наново сіл и накрыл мя епетрахильом. Повторилася наново бесіда о жалю за гріхами. Я наново сказан, што за перевод людей на православие не жалую. Тогда он встал и сказал:

— То иди до чорта!

Я встал и вышел на двор. Люде мене обступили, бо гдєкотры думали, же я так дуже гріхів мал. Поп вышел кадити на церковь перед службом, а в церкви ани живого духа. Он тогда стал в окні церкви и руком давал знак людем итти до церкви. Люде не рушались. Тогда я сказан до люде: "Подьте всі до церкви, може то остатня служба буде в той церкви и може остатный раз з вами заспівам." И так ся стало. Люде заполнили церковь, але то была остатня служба отправляна в той церкви от часу, як першых 14 газдов 400 літ тому назад отравили ту першу службу. То была и остаткя моя исповідь. То

была неділя 13 марта 1929 року. В понеділок я достан телеграмму, а во вторник я оставил свой дом и свою фамилию, и свое село Липовець, парафиян и дяківство, горы Карпаты и Лемковину на вікы. Поп, котрый мя не розгрішил, назывался Евгений Кульчицкий, бывший галергофец, котрый там был забраный для шпионства меже лемками. Но и он тогда остатю службу отправил. Хворым пролежал сім років и помер.

Як я уж был в Канаді, то Липівчане збудували церковь православну и записали на громаду. Липівскы жены и дівчата любили свою нову церковь и красно ей приберали квітами, простый рай з ней зробили. Покупили образы и хоругви. Православный священник не лупил з народа скору, а служил за то, што народ му офірувал за його повинность.

Коли то увиділ бискуп, то начал сам будувати униатску церковь в Липівци с того самого камина, с котрого Липівчанам не позволил, и дерева дал с ліса дост. Але до будовы потребны и грошы. Тогда священники с сусідных сел пішли помеже своих парафиян пожичати грошы на будову церкви в Липівци. Як побудуеме красшу церковь, як православна, то люде ся вернут с православия и церковь заплачат, тогда мы вам грошы вернеме, — говорили они. И побудували красшу церковь, але Липівчане не пошмарили православия, бо по-

віли: "Мы маме свою власну церковь. Вы тримайте свою и мы будеме тримати свою. Липша своя хата, як чужа палата".

Як виділ бискуп, же их работа даремна, так объявил, же приде сам посвятити церковь до Липівця. Кажде село мало придти до Липівця с процессиом. Там будут молитвы ся служити, абы Бог тых людей навернул из "безбожной" віры. На означеный день, не лем зо сусідных сел, але и с поза границі с Чертижного и з Габуры процессии были, але не помогло нич. Пришло 12 священников, всі торжественно отправляют, звонят и кадят. Але люде, котры пришли з их процессиями до Липівця, хотіли бы почути поганьской службы, так едны перед другыми пхались до православной церкви. Так што православна церковь была переполнена народом так, як бы ей посвящали. Як виділи Липівчане, же ся люде так тиснут до их церкви, то вышли с церкви, абы дати місця гостям из сусідных сел. Так торжество окончилось побідом православных, бо была полна церковь и коло церкви при штырьох священниках, а католица церковь была пуста при дванадцетьох священниках и бискупі.

Послі того торжества в православной церкви оповідали люде Липівчанам, же они ище такой красной отправы нигда в житью не чули и в церкви нияких злых духов не виділи.

Отец Кульчицкий, як мене ос-

татный раз исповідал, захворіл и хворый лежал, то треба было сотрудника, бо ище остал ся им Данько Маца, а и Черемха до него належит. Бискуп сотрудника назначил, то уж Липовець мае три церкви и трьох попов. По семох роках слабости отец парох помер, треба похоронити по христиански, але кто буде хоронил? Сам Данько Мац не похоронит, бо то не вмер там даякий бідный газда.

Похоронами занялися униатскы попы. Пришло их пятьох, а вірников штырьох: еден из Липівця, а трьох с Черемхы, бо то было в часі жнив и каждому работа на його поли важнійша. Але "погане" Липівчане, хоц их никто не просил на похорон, то сами пришли установилися двома рядами около покойного. Діти вышли зо школы и всі пришли на похорон. На похороні попы не могли ся перечудувати, же "погане" пришли до церкви показати честь

покойному, своему бывшему пароху. Барз им красно дякували и просили всіх на клєбанию, где была приготовлена гостина для тых, што не пришли на похорон, хоц были вшиткы званны. Так закончился похорон остатнього священника Кульчицкого в Липівци. Най му будут Карпаты легкы.

С початку униатскы попы с православным были собі ворогами, а позднійше привычалися до себе, любилися, возилися ра-

зом в гості и жили согласно святому писанию "свой своя познавша".

Я ту пишу лем за свое село, якы дивны в нім истории водилися, хоц то было едно из послідных и в глухых лісах лемковске село.

По окончению Другой Світовой войны село Липовець было тяжко знищено. Но як по каждой войні, так и по той, каждый бы свою господарку поправил и привюл до порядку. Люде бы жили, як и перед тым. Але пришло переселение. Ціле село вышло до Львовской области, коло Золочева и там ся поселило. Лишилося 12 господарей, котры не хотіли переселитися, так они были насильно потом выкинены зо земли на заход Польшы и розкинены по одной фамилии. Село остало пусте, заросло до непознания. Ани хиж, ани церкви, всьо полякы сусідных сел розобрали. На половині села пасут собі худобу, як пасли тых 14 газдов 400 роков тому назад. В пограничной стрєфі дикы лісы. Жиют в них волкы и дикы свині, бо так наши предкы повідали, же ту лем волкам жити, а не людем. И волкы выют так, як выли ище перед тым, коли тоты 12 лемковскы родини из Угорщины поселилися ту и назвали свою оселью Липівцом.

Торонто, Онт., Канада.

В ШПИТАЛЮ

— Прошу вас, сестро, што моя жена уродила, сына?

— Ніт.

— Доньку?

— Ніт.

— Та якого фраса уродила?

— Ближнята.

Бортне, дня 22. IV. 58.

Горбаль Николай.

Село Вороблик

ИСТОРИЧНЫ ДОКАЗЫ СЕЛА ВОРОБЛИКА, САНОЦКОГО ПОВІТА, НА ЛЕМКОВИНІ

По Киевской літописи, ище в войні меже Изъяславом Киевским и Перемышльским князьом Владимирком, запрошены через Изъяслава мадяры с Гейдом во Главі вступили в Галичину, через Дуклю и Санок заняли Перемышль. Сел Воробликов тогда ище не было, были там лем великы лісы, переважно буковы, дубовы, грабовы и ольховы. Ище теперь люде памятают такы назвы хотаров як "Дубина", "Грабина", "Оль-

шина" "Райчи" и т.д. Граница тогда меже Польшом и Русьом ишла аж коло Санча.

За часов Ярослава Осмомысла Галицкого, граница уж шла по Сану и Бугу. Род Ярослава вымер в XIII столітїю. По том Галичяном начал владіти князь Роман Мстиславович. Идучи дорогом от Перемышля через Санок и Дуклю, Роман заложыл "Романов", теперішний Рыманов.

Сам Вороблик заснувал сын Романа Данило, при перемарші княжых дружин на Дуклю и Угорщину. Войска Данила расположилися в Вороблицких долинах и лісах, где полювали на звіря, на поживу для своих войск. Они розтаборовалися попри ріку, што плыне от Дукли, через Рымазов и Воробликом доплыват до Выслока, а потом до Сану. От того часу річку назвали Табором.

Были то часы сильной князевской Руси. Але с бігом часу, Киевска и Галицка Руси почали подупадати. Частина дружинников с женами и дітьми осталися жити меже горами. Фелівка и Ромчатка фамилии построили оселю Вырубиче. Потом дальще Торговці, сегодня Торговиска и ище яких пару назв. Тоты всі хотары злучилися в едно селище, але не могли придумати назвы оселі. Началися сварні и споры, котры лагодил, як мог сельский поп. Религия была православна.

Спор о назву нич доброго не ворожыл, гдекотры оселенці почали опускати оселю. Поп скликал осельску раду старшын на громадску площу при церкви и наново почалися сварки над назвом оселі. Тогда священник приказал поклечати и молитися до Бога о едность и порозумінья. И ту сталося "чудо". Налетіла огромна стая птиц — вороблів и посідали кругом церковной площы на деревьях. Поп тогда одозвался до молящихся и сказал, же сам Бог наслал стадо вороблів, и што то есть знак Божий. И сельяне згодно рішили назвати свою

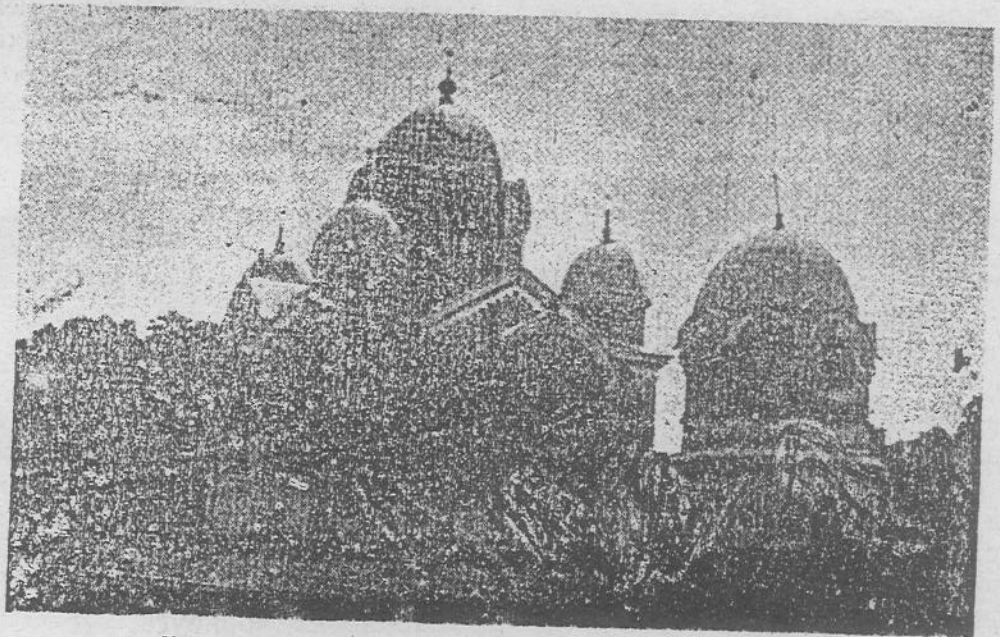
оселю "Вороблик". Тота назва села осталася до наших времен, лем с додатком "Королевский" и "Шляхоцкий". Чом?

Не минуло и сто літ с того часу, як вся Лемковщина подпала под Владіние Польшы. В паньской Польші начали лагодити унию с Римом, и заводити греко-католицтво. Село Вороблик не примушано до принятія унии с Римом, але лем тым часом. Аж коли селище князя "Вороблик" перешло до короля польского, в имени котрого владіли його ставленники-шолтысы, началось переслїдувание православных христиан. Треба было подтвердженья от короля, як кто хотіл быти священником. От тут на руках моих суть официальные документы из оригинала на паперусі.

"Sigismundus III us Dei Pratia Rex Polonier. L Mgr. P. Dux Lithuania, Rusifce, Prusifce, Podolice, Mazonice, Vardalormung Rex-S."

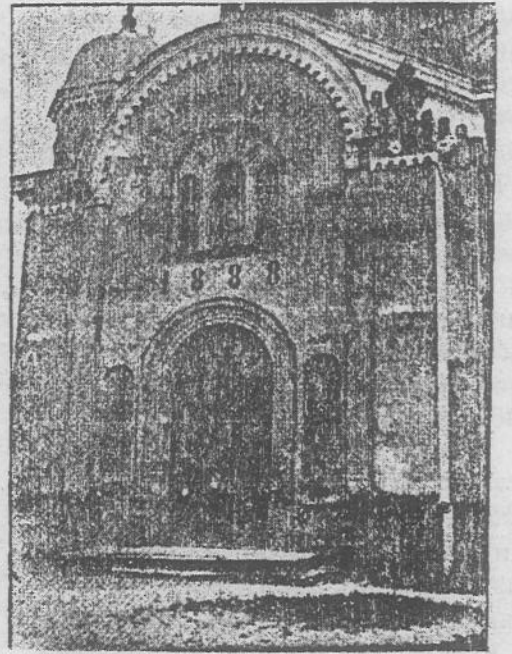
В польском языке то означае тото:

Dajemy do wiadomości niniejszą literą naszą razem wszystkim i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, że my złaskamości i miłości i miłosierdzia Królewskiego chcąc ażeby chwala Boska coraz większa i większa z dusz ludzkich zbawieniem rosła, zacnie urodzonych Philipa i Jana Kapłanów Popowstwa we wsi naszej Wróbliek nazwanej do Starostwa Sanockiego należącej przy używaniu pomienionego Popowstwa i spokojnej profesji stać, zachowu-

Лемковска церковь в Вороблику Королевском

wać uwiecznieni czasy i wiecznemi czasy przy Cerkwi Sw. zostawić umyśliłiśmy jej rzetelnie przez niniejsze pisanie nasze zachowujemy i zostawiamy ze wszystkimi funduszami, polami, rzekami, pastwiskami, stawami, sadzowkami, młynami, karczmannami, browarami, z lasami, procentami, dziesięcinami u poddanych naszych Russkiej Religji i ze wszystkimi jakiegokolwiek być mogły i mogą awencijami, procentami do pomienionego Popowstwa, zdawna należącemi wiedle

Вступна часть Успенской церкви в Вороблику Королевском, на Лемковині.

przynależności jednego każdego z nich do ostatniego onych samych i ich sukcesorów życia terminu na kapłańskiej fundacji zostających. Przyobiecujemy nadto iz pomienionych Kapłanów od pomienionego Popowstwa — nigdy a nigdy nie oddalimy ani adłączymy ale zawsze całe nienaruszone prawo przy wolności cerkiewnej zachowujemy i zachowamy, to same w starostwie nasi i onych Dzierzawy zachować powinni hędą. Prawami naszymi Królewskimi i całej Rzeczypospolitej stwierdzamy.

Incuynes fiden Gremy. Noster subscrimus — Sigilum nostrum apponi consignarie iufsimus.

Datt. Crakowice die 2-A 9 bies Anno Domini 1608

Regnom Nostro Plans XXI Saltis vero XX Anno.

Sigismundus Rex Polonico "Locus Zigelli".

Продовження на ст. 4

Тільки говорить тот историчный документ, котрый на вічны вікы гарантує нам лемкам права религии и права принадлежности и права собственности.

Сегодня, як бы хотіл тот документ помістити в польской печати, то они не помістят. Никотра польска газета на то не отважыла бы ся.

Вороблик до тых часов был лем еден и віра до 1608 была православна. Тых то трьох братов православных попов король Зыгмунд Ваза III особисто затвердил на "Вороблик".

Тоже оповідал Андрей А. Ланда, теперь покойный, тот, што помагал Ильи Петровичу Драган співати псалмы в крылосі, же унию в Воробликах "приняли"? аж в 1760 году. А слова "и всіх вас православных христиан" голосили в церкві аж до 1918 ро-

ку. Тото памятают и молодшы люде, як то было заборонено полициом Пильсудского. Протесты парохіан и цілого лемковского народа нич не помогли.

Король Владыслав IV одділил половину Вороблика восточного от своих владіний и надал тоту половину заслуженому шляхтичови паџу Зажеринскому в подарок. При королевском маєтку лишылася западна часть Вороблика. И так стали два Вороблики "Королевский" и "Шляхоцкий".

А теперь по новой истории Галицкой Руси и Лемковщины.

Як знаме вшиткы, же послі роспаду Польшы, Галичына подпала под власть Австрийских Императоров. То было в 1772 году. Життя на Лемковской и Галицкой Руси почало принимати иншы формы. Послі знесенія паньциз-

ны в 1848 року, Вороблики начали пробуждаться от 500-літнего сна.

И так. В 1848 году поп Виктор Саламон заложил першу школу в сельском шпихлірі за церквом и почали учыти славянской азбуки и письма для дяков, а в 1852 построили сельску школу деревяну, где учителювал с початку Иван Кадльбец, а потем Яцко Костельник из Зындрановы.

Деревяна церковь, што в Вороблику Шляхоцком была построена князьом Данилом Галицким, а в Вороблику Королевском сами оселяне построили собі церковь при королю Августі IV. А в 1888 году громада построила нову муровану пять колоннову церковь и колокольню коштом 40 тысяч гульденов. Желізна дорога от Кракова через Ясло, Кросно, Са-

нок, Самбор, Львов, котра ишла через Вороблицы посілости построена была в 1880-1887 годах. В 1911 року построено читалню Общества им. Мих. Качковского, котра сегодня стоит в руинах, а стояла она аж 20 тысяч австрийских корон.

Крест вытесанный из синього камня, котрый ище стоит до сих пор, был построеный в память знесенія панщины 1848 года. Але бронзова надпись, на котрой было вырыто нашими предками так:

В вѣчную память будущим поколѣніям

По поводу снесенія панщины 1848 г.

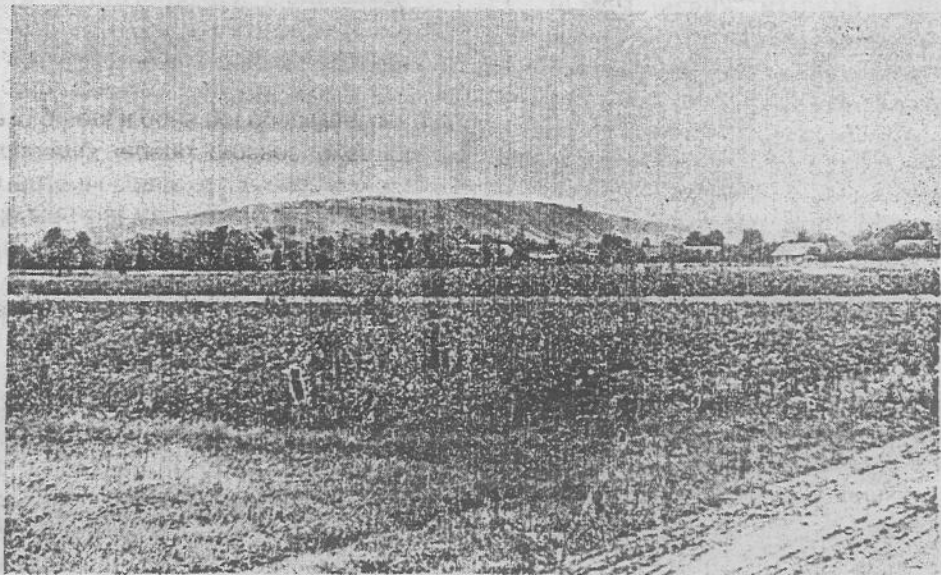
Ворсбличане 1848

Тота таблица вырвана аж теперь около 1958 року польскыма осадниками-шовинистами.

Так закончило свое существование село Данила Галицкого, котре стояло под всіми взглядами на першом місци Лемковщины. В селі была 4 классовая школа, коштом 40 тысяч корон австрийских, пять-купольна мурована церковь, читальня им. М. Качковского, пожарна дружина, с перворядным еквиупунком для гашения пожаров, войскова станция огров, три склепы и лем една корчма.

Того всього днеска нема.

Стефан Павлович Вархоляк

Общий вид горішнього Вороблика Королевского, на Лемковині. Центральна часть виду, то так звана Фелівка.

НАЛЯКАНА.

(Сельска идилія).

Ой послала мене мати
Ити соли пожичати.
Темна нѣчка на двороньку,
А я иду полегоньку
До сосѣда, не боюся,
Бо казала ми матуся:
Хоть якъ темно, не журися,
Передъ лихомъ все крестися.

Крѣзь подвѣрье перебѣгла
Тай до плота... ажъ омлѣла,
Присяй Богу, якесь лихо
Пѣдкрадаєсь впередъ тихо,
Тай до мене, тай вѣтразу
Стало противъ перелазу.

Бо за нашимъ перелазомъ
Встрѣчаютъ мары часомъ;
И хоть темна була нѣчка,
Знала добре цмокнуть въ личко
Тота мара черноуса...
Цуръ їй, пекъ, еще трясуся!..

Що я впередъ, оно противъ,
Все до мене, все до плота;
Я на вѣтлѣвъ бью рукою,
Я крещусь передъ марою,
А та мара дивна стала:
Якась гнучка и чорнява,
Чорноока, черноуса,
Не вступаєсь, хоть крещуся.

Ой думая, буде лихо,
Пѣдкрадаюсь впередъ тихо,
Хапъ за кѣлье, якъ не крикну,
Якъ не зѣрвусь, якъ не вѣткну
Назадъ въ хату! Присяй Богу,
Кажу нене, я не могу,
Ити соли пожичати,
Тамъ щось страшить коло хаты.

Стародавны лемковскы типы:

ДЗЯД

— Иван Русенко.